

Milost vám a pokoj od toho, který jest a který byl a který přichází, (i od sedmi duchů před jeho trůnem) a od Ježíše Krista, věrného svědka, prvorozeného z mrtvých a vládce králů země. Jemu, jenž nás miluje a svou krví nás zprostil hříchů a učinil nás královským kněžstvem Boha, svého Otce – jemu sláva i moc navěky. Amen. (Zjevení Janovo 1:4-6)

Čtení z knihy Přísloví, 4. kapitoly, verše 1 až 12:

Synové, slyšte otcovské kárání, pozornost věnujte poznávání rozumnosti. Vždyť jsem vám předal výborné znalosti, moje učení neopouštějte: Když jsem byl jako syn u svého otce, útlý jedináček při své matce, on mě vyučoval, říkával mi: „Drž se celým srdcem mých slov, dbej na mé příkazy a budeš živ. Získej moudrost, získej rozumnost. Na výroky mých úst nezapomeň, neodchyl se od nich. Neopouštěj ji, bude tě střežit. Miluj ji, bude tě chránit. Počátek moudrosti je: Snaž se získat moudrost, za všechno své jmění získej rozumnost. Obklop se jí, vyvýší tě; oslaví tě, když ji obejměš. Vloží ti na hlavu půvabný věnec, ozdobnou korunu ti předá. Slyš, můj synu, přijmi mé výroky, živ budeš mnoho let. Cestě moudrosti jsem tě učil, vodil tě stopami přímosti. Půjdeš-li jimi, kroky tvé neuvíznou, jestliže poběžíš, neklopýtneš.“

Čtení z evangelia Matoušova, kapitoly 22, verše 34 až 40:

„Když se farizeové doslechli, že umlčel saduceje, smluvili se a jeden jejich zákoník se ho otázal, aby ho pokoušel: „Mistře, které přikázání je v zákoně největší?“

On mu řekl: „Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ To je největší a první přikázání. Druhé je mu podobné: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci.“

Proč milovat Boha a své bližní?

Protože jsou to dva rozměry zdravého života. Takhle ten život má smysl! Namítnete-li, že byste si to bez toho Boha a nebo bez toho bližního dovedli představit, chápu vás. Bůh je daleko, je sporný a nemáme jej v národní povaze, jako židé. A slovo bližní je moc podobné jinému slovu, slovu „Ublížit“. A jestliže se myslí na ty, kteří mi umí i ublížit a už to i udělali, tak: „Děkuji, nechci!“ A celé ty řeči o lásce k Bohu a bližním jsou mi ukradené! Když to tak řeknete, chápu vás!

Ale prosím vás, abyste mi dali šanci vysvětlit jiný pohled na věc: Krátký dialog je v Matoušově podání součástí sporů dvou židovských komunit. Dalo by se říci také politických stran. Tak, jako jsou jinde ve sporu pravičáci s levičáky, progresivisté s tradicionalisty, ultras já nevím s kým; a jako jsou proti sobě zastánci opatrnosti s rouškami a rozestupy a ti, kteří mají pocit, že je někdo skrytě ovládá, nehraje fér hru a obírá o základní svobody; přesně tak se pošetile naháněli na izraelské scéně saduceové a farizeové. V tomto příběhu je úplně jedno, kdo co zastával. Jisté je, že Ježíš se pro obě strany stal rozbuškou fanatických hádek a rozmíšek. A také je jisté, že se tyto dvě krajní partaje nakonec dokázaly shodnout na jediné věci, kterou jim státnicky pronesl předák saducejské strany jménem Kaifáš. A nikomu z nich nedošlo, jak jsou to hnusná slova: „**Vy (blbečkové) ničemu nerozumíte; nechápete, že je pro vás lépe, aby jeden člověk zemřel za lid, než aby zahynul celý národ.**“ (Janovo evangelium 11:49n) a Kaifáš tak narýsoval půdorys Ježíšovy justiční vraždy.

A tyhle dvě party se na Ježíšovi střídaly skoro celé tři roky jeho veřejného působení. Saduceové i farizeové jej chtěli dostat. A on se nedal, tedy - jak jedni, tak ti druzí se vůbec nechytali. Píše se přece: „**Když se farizeové doslechli, že umlčel saduceje, smluvili se a jeden jejich zákoník se ho otázal, aby ho pokoušel!**“ (22:34n) To oni pořád řešili, které z těch jimi spočítaných 613 přikázání v knihách Mojžíšových je to největší. Co má váhu základního zákona, jakési ústavy. Nesmí tu zapadnout, že jedni jak druzí chtěli, aby se Ježíš nachytil a oni by jej pak znemožnili za jeho příklon k té nebo jiné škole zdůrazňující nějaký rys náboženských projevů a nebo za nějaký neobhájitelný názor. Vřískali by pak: „Lidičky, on není dost pravověrný! Tak co jej posloucháte!?“ Tak nějak by povykovali v médiích.

Vlastně ti farizeové a ani saduceové Ježíše vůbec neposlouchali a proto jej neznali. Měli jen svoje boje a hádky. A když se k nim Ježíš nepřidal, tak jej odmítali a neměli ho rádi.

Dost podobně je to dnes s Bohem. Nehodí se nám do našich hádek. Nezastává naše názory. Nedovede nenávidět a přehlížet druhé stejně, jako my. Když je nám ale úzko, tak se nám plete na jazyk, máme jej v nadávkách a v citoslovcích údivu.

Tak jeden z těch farizeů, specialista na zákony, vystartoval s otázkou: „**Mistře, které přikázání je v zákoně největší?**“ (22:36) Ježíš mu odpověděl naprosto jednoznačně. Citoval slova dobře známého vyznání Izraele: „**Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný. Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.**“ (Deuteronomium 6:4n) Ta slova dobře souzněla také s prvním slovem z Desatera (Deuteronomium 5:6n).

Když to čtu, dere se mi na tvář úsměv a na rty pochvala. Přesně! Je to jako když někdo chce hledat velké věci a nevidí ty nezákladnější. Ta první slova mu připadnou málo vznosná, málo inspirativní, příliš jednoduchá. A proto je přehlédne. A Ježíš není zvyklý dělat z komára velblouda, tak mu nevadí mluvit o tom, co každý dobře zná a o čem všichni všechno ví. Jemu to ale připadne klíčové.¹

Je to ta první hodnota, na které stojí svět: Přišli jsme sem a trváme jen z Boží lásky, potřebujeme žít v lásce; nejde to jinak. A my to umíme, protože jak jsme milováni Bohem, tak máme milovat druhé. Určitě ne víc, než Bůh miluje nás; to po nás nikdo nechce. To je ta základní lidská hodnota! Protože nás lidi má Bůh rád a snese se zvláštní zálibou každého, úplně každého z nás! Nikdo z nás mu není cizí! Proto je dobré žít v lásce s Bohem, proto je dobré milovat Boha! „**To je největší a první přikázání.**“ řekl bez přemýšlení Ježíš. (22:38) to je největší a první hodnota.

Než ale stačil farizeus říct: „Tak dík!“ a zmizet zklamaně v davu, poněvadž se mu zase nepodařilo Ježíše nachytat, přidal náš Pán ještě další slova. A to dost překvapivá slova: „**Druhé je mu podobné: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe.‘**“ a zacitoval tím třetí knihu Mojžíšovu, Leviticus (19:18) A nepřilepil to jako dodatek. Řekl, **že je to vlastně to samé**, co je v tom prvním a největším přikázání. Bez lásky k lidem se nedá pochopit láska k Bohu. Je to jen provokativně řečeno jinými slovy.

To bylo naprosto nové učení! To nezastávala žádná škola farizeů a ani saduceů. A ani nemohla, protože tehdejší společnost byla společností nenávisti, nezájmu, závisti a soupeření. A proto je i u nás dobré milovat nejenom Boha, ale také bližního. Teprve to přináší do společnosti novou kvalitu života.

Vezměte si, že se prohlubují příkopy mezi lidmi ve světě, co jen slyšíme. Každý si drží svoje základní hodnoty, pod nimiž si představuje život. Společnost je dnes rozdělená jinými příkopy. Někteří vytrvale, bez ohledu na bližní, vrčí svoje teorii o spiknutí. Píší nám přátelé, které máme rádi a já nevím, jak odpovídat, protože oni nám píší, že musíme s nimi nenávidět.

Jiní zase zneužívají své moci. Patříme do generace, přímo do společnosti nenávisti, na které někteří lidé systematicky pracují a při každé vhodné příležitosti ji prohloubí. Za rozvinutého socialismu před rokem 1989 jsme si byli vlastně lhostejní, všichni v jedné šlamastice. Teď se ale umíme nenávidět jak zákon káže.

Ježíš ještě dodal, že v této dvojici přikázání, v její společné podstatě jsou obsažena všechna ostatní přikázání. Kdo žije tato dvě velká přikázání, naplňuje Zákon, a tím i Boží vůli a tečka! Přesně to zní takto: „**Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci.**“ řekl Ježíš (22:40)² Tím dvojpríkázáním lásky drží pohromadě ústava a celá správa země i celá lidská společnost. Jedno nemůže být bez toho druhého. Proto je dobré milovat Boha a bližního!

¹ Jozue připomíná stejné přikázání dvěma a půl kmene, kteří měli zaslíbenou zemi v předstihu, protože dostali území v Zajordání (a teoreticky by nemuseli přes Jordán tou divnou cestou suchou nohou). Přesto však šli a doprovázeli své bratry přes vodu a do všech obtíží osidlování země zaslíbené. Jozue jim klade na srdce „**Jen se usilovně snažte zachovávat přikázání a zákon, které vám přikázal Mojžíš, služebník Hospodinův, totiž milovat Hospodina, svého Boha, chodit po všech jeho cestách a dbát na jeho přikázání, přimknout se k němu a sloužit mu z celého srdce a z celé duše.**“ (22:5) ale tím skončí, nemá nic více, co by k tomu dodal. Všimněte si toho!

² Instrukce i charisma

Ještě dodatek z Ježíšovy praxe lásky. Mluvím o tom, čím pokračuje text dále po tom, co jsme četli: Farizeové se sešli, aby to spolu strávili. Bylo to moc silné. Možná je nezajímala podstata Ježíšových slov, ale opětovně špatně trávili zjevnou porážku, protože oni chápali svět jen jako vítězství a porážky. A Ježíš si je našel a položil jim otázku. Teď už je jedno jakou,³ je to za hranou našeho oddílu... Nečetli jsme to, dočtete si to sami.

Zjevně s nimi ale chtěl hovořit, diskutovat, objevovat a být uchvácen. Nechtěl je nachytat. Nepohrdal jimi. Miloval je! Nevyměkl, ale chtěl důstojný rozhovor. Zůstal s nimi v názorovém rozporu, ale nenechal se unést ke stranické nenávisti. Právě to potřebujeme... Oni ale nebyli schopni rozhovoru.

Je dobré milovat Boha a tím i bližního, protože tím drží pohromadě náš svět, jak to říká apoštol Jan: „Milování, milujeme se navzájem, neboť láska je z Boha, a každý, kdo miluje, z Boha se narodil a Boha zná. Kdo nemiluje, nepoznal Boha, protože Bůh je láska. V tom se ukázala Boží láska k nám, že Bůh poslal na svět svého jediného Syna, abychom skrze něho měli život. V tom je láska: ne že my jsme si zamilovali Boha, ale že on si zamiloval nás a poslal svého Syna jako oběť smíření za naše hříchy. Milování, jestliže Bůh nás tak miloval, i my se máme navzájem milovat. Boha nikdy nikdo neviděl, ale jestliže se milujeme navzájem, Bůh v nás zůstává a jeho láska v nás dosáhla svého cíle.“ (1. Janův dopis 4:7-12)

³ „Co si myslíte o Mesiášovi? Čí je syn?“ Odpověděli mu: „Davidův.“ Řekl jim: „Jak to tedy, že ho David v Duchu svatém nazývá Pánem, když praví: ‚Řekl Hospodin mému Pánu: Usedni po mé pravici, dokud ti nepoložím nepřátele pod nohy.‘ Jestliže tedy David nazývá Mesiáše Pánem, jak může být jeho synem?“ (Matoušovo evangelium 22:42-45)